

ПОЛІТИЧНА ВЛАДА І МОРАЛЬ: ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ

Володимир Гошилик,
IV курс, факультет романо-
германської філології.
Науковий керівник – *Штерн В.Ю.*,
кандидат історичних наук, доцент.

Сьогодні проблеми моральності стають все більш актуальними, і в цьому немає нічого дивного. Жодне суспільство не може нормально існувати без загально визнаних моральних норм та принципів. Мораль є умовою збереження людського роду, оскільки відображає багатовіковий досвід людського спілкування та фіксує ті вимоги, виконання яких необхідне суспільству та всьому людству. Наше суспільство та держава переживає в цьому розумінні важкі часи: стара система моральних цінностей зазнала краху, нова ще не з'явилася і як наслідок – повсюдне падіння моралі при майже повній відсутності авторитетних стримуючих механізмів. Все це відноситься і до сфери політики.

Важливість та необхідність розв'язання проблеми співвідношення політичної влади і моралі обумовлена майже повною її нерозробленістю. Чимало видатних мислителів, філософів та політологів (починаючи із політичної думки Стародавнього світу) намагалися розв'язати досліджувану проблему, висувалося багато (часто суперечливих) концепцій, але навіть глибокі та обгрунтовані судження не дали цілісного узагальнення бачення проблеми. В зарубіжній політологічній літературі співвідношенню політики та моралі відводиться досить таки значне, якщо не сказати одне з перших місць, але, на жаль, і там ми бачимо відсутність чітких концептуальних положень. Що стосується нашої вітчизняної літератури, то в ній робляться лише перші несміливі кроки в цьому напрямі.

У світовій політичній думці можна виділити чотири головних підходи до співвідношення політики та моралі. Історично першим з них є моралізаторський підхід (прибличники: *Конфуцій (551-479 до н.е.); Сократ (469-399 до н.е.), Платон (427-347 до н.е.), Арістотель (384-322 до н.е.); І Кант (1724-1804), Й.-Г.Фіхте (1764-1814) та ін.*). Будучи вираженням у крайній формі – в формі морального абсолютизму, – цей підхід означає, що політика повинна не тільки мати високоморальні цілі (спільне благо, справедливість тощо), але й за будь-яких обставин не порушувати моральних принципів (справедливість, чесність тощо), використовуючи при цьому тільки моральнодопустимі засоби. Згідно з другим підходом (*Н.Макіавеллі (1469-1527)*), політика та мораль автономні і не повинні втручатися в компетенції одна одної. Мораль є справою громадянського суспільства, політика ж – сферою протиборства групових інтересів, вільна від моральності. Третій підхід до співвідношення політики і моралі проявляється у трактуванні їх як несприятливих протилежностей – добра (моралі) і зла (політики) (*анархізм,*

марксизм). Проте повністю відірватися від моралі політика не може, оскільки все це рано чи пізно призводить до компрометації самої політики та деградації всього суспільства. Усвідомлення цього, як і претензія на реалізм проявляються у четвертому підході до взаємовідношення політики і моралі (*М.Вебер (1864-1920)*). Відношення між владою та мораллю представляє собою подвійну проблему для політичної етики, тобто для нормативної теорії політики. Якщо б влада і мораль не мали нічого спільного між собою, якщо б політика як боротьба за владу існувала у вільному від моралі просторі, тоді етиці не було б чого сказати про політику, принаймні нічого про те, що для політики мало б якийсь практичне значення. Оскільки питання про відношення між владою та мораллю є одночасно питанням про можливості політичної етики загалом, то питання про співвідношення влади і моралі поставлене як проблема всередині політичної етики. Відповідно на нього могла б стати теорія морально виправданого використання влади.

На наш погляд, стає очевидним те, що між владою та мораллю немає чітко окресленої межі, що політика циркулює в полі напруги між владою і мораллю і що морально-філософське судження про політику може бути застосоване і практично.

УКРАЇНСЬКА МЕНШИНА В ПОЛЬЩІ У НАУКОВИХ РОЗВІДКАХ

Наталія Соя,

IV курс, історичний факультет.

Науковий керівник – *Савчук Б.П.*

доктор історичних наук, професор.

Витоки українсько-польських взаємин тягнуться у сиву давнину, в часи відокремлення українства з поміж інших слов'янських народів. Протягом віків українці й поляки межували між собою, але їхнє співіснування було далеко не безхмарним.

Новий етап українсько-польських відносин відкрився після одержання Україною незалежності. Польща однією з перших визнала молоду державу. Однією з головних проблем, які є нині в центрі уваги українських і польських вчених-істориків, є наукове осмислення і вивчення минулого в українсько-польських стосунках, подоланні залишків давньої неприязні і ворожнечі, формування принципів взаємоповаги, забезпеченні збереження етнічної самобутності українців у Польщі.

Кількість українців у Польщі коливається у межах 200-300 тисяч осіб (точні відомості відсутні, оскільки загальний перепис населення не передбачає питання про національність).